

4. Закон України “Про пестициди і агрохімікати”// Відомості Верховної Ради України. – 1995. - № 14. - ст.91.

5. Закон України “Про захист рослин”// Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 50-51. - ст.310.

6. Закон України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення”// Відомості Верховної Ради України. – 1994. - № 27. - ст.218.

7. Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://avia.gov.ua/state-civil-aircraft-register-of-ukraine>.

Метла М. В., здобувачка вищої освіти 1 курсу, група ПУА-201
Науковий керівник: **Шестаковська Т. Л.**, д.держ. упр., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНСТРУМЕНТІВ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

В умовах ринку і, як наслідок, господарської самостійності підприємств, вирішення проблем раціонального природокористування і охорони навколишнього середовища має спиратися на ефективний і збалансований механізм управління, інструментарій якого не суперечить соціально-економічним та екологічно цільових настановам виробничих і територіальних систем і характеризуються товарністю, ефективністю, гнучкістю, справедливістю, соціальною і політичною прийнятністю.

Сфера природокористування, як об'єкт управління, являє собою цілий комплекс різнобічних і тісно взаємопов'язаних між собою природних і суспільних явищ і процесів, що впливають на формування основ життєдіяльності суспільства, які, в свою чергу, прямим чином залежать від якості навколишнього природного середовища та раціонального рівня еколого економічного потенціалу окремих регіонів і країни в цілому. Досягнення оптимальності природокористування одна з універсальних цілей сучасної екологічної політики, визнана на загальносвітовому рівні.

При виборі комплексу інструментів управління природокористуванням в рамках концепції сталого розвитку необхідно врахувати всі функції навколишнього природного середовища: - по-перше, вона є суспільним споживчим благом і з цієї точки зору, для неї характерні спільний характер використання, неподільність, відсутність конкуренції між споживачами, можливість безкоштовного використання, що дозволяє віднести якість середовища до категорії суспільних благ; -по-друге, навколишнє природне середовище є постачальником виробничих ресурсів і територією для розміщення і поглинання відходів; - по-третє, навколишнє природне середовище - просторовий ресурс і служить місцем для розміщення продуктивних сил і розселення населення [1].

Екологічний менеджмент охоплює господарську діяльність, забезпечену виконанням вимог охорони навколишнього середовища. Для великих промислових підприємств ця сфера відносин фахівцями відноситься до пріоритетної. Система екологічного менеджменту є частиною загальної системи управління підприємством, яка спрямована на формування ефективного виробничого комплексу з урахуванням пріоритетів охорони навколишнього середовища і заснована на концепції сталого розвитку цивілізації. Таким чином, управління підприємством включило в себе ще одну важливу складову - екологічне управління. Екологічне управління охоплює ряд напрямків: управління

природокористуванням; управління охороною навколишнього середовища; управління екологічною безпекою.

Екологічне управління розвиває тенденцію до інтегрування в міжнародну спільноту. Зокрема, підприємство, в відповідності зі сформованим європейським порядком, мало право на реалізацію та експорт виробленої ним продукції тільки при виконанні обов'язкової умови - сертифікації продукції в системі екологічного менеджменту. Екологічний менеджмент є частиною загальної системи управління підприємством і володіє чіткою організаційною структурою. Розвиток еколого-орієнтованого бізнесу може суттєво змінити екологічну ситуацію в країні, поліпшити охорону навколишнього середовища та використання природних ресурсів. Очевидно, що не можна вирішити екологічні проблеми, вийти на стійкий тип розвитку без загального поліпшення економічного становища країни, ефективної макроекономічної політики.

Характерною особливістю екологічного менеджменту є те, що він передбачає максимальне використання маловитратних методів і засобів для вирішення екологічних проблем; активізацію внутрішніх невикористовуваних резервів і можливостей; відкриту демонстрацію підприємством екологічних цілей, завдань і досягнутих відповідно до них результатів (включаючи і негативні); активна співпраця з усіма зацікавленими в екологічних аспектах діяльності підприємства особами і сторонами (від інвесторів, акціонерів і ділових партнерів до споживачів, громадськості та конкурентів). Важливо підкреслити, що ця особливість накладається, як правило, на високий досягнутий рівень технологічного розвитку виробництва на підприємстві, коли використовуються технологічні процеси відносяться до так званих «найкращих доступних технологій» і на поточний момент часу визначають технічні і економічні можливості їх застосування [2].

Екологічний менеджмент і аудит дозволяють будь-якому підприємству формувати активну позицію у вирішенні своїх екологічних проблем за допомогою налагодження виробництва, яке завдає мінімально можливої шкоди навколишньому середовищу і здоров'ю людей на всіх стадіях життєвого циклу продукції при одночасному скороченні можливих обсягів використання енергетичних, сировинних, водних і земельних ресурсів; організації переробки вторинної сировини і в цілому підвищення ефективності процесу управління. Тим самим дані інструменти вносять вклад не тільки в стимулювання екологічно безпечних технологій, а й прискорене формування ринку екологічних послуг [3].

Управління природокористуванням і охороною навколишнього середовища, з одного боку, складова частина системи управління національною економікою, з іншого боку, базується на відповідній інституційній платформі і має ряд особливостей, які необхідно враховувати при формуванні механізмів управління. Процес інституціоналізації економічних інтересів спрямованих на закріплення певних і обов'язкових дій суб'єктів еколого-економічних відносин. Першочергові напрямки регулювання природокористуванням і екологічною безпекою повинні враховувати особливості і етап розвитку економіки, а також те, що більшість екологоекономічних проблем не можуть бути вирішені ринковим шляхом.

На мій погляд, підвищити ефективність національної природоохоронної системи можна шляхом розробки і запровадження стандартів регіонального екологічного менеджменту. У формулюванні основних властивостей територіального екологічного менеджменту проглядаються елементи, притаманні системам менеджменту підприємства згідно з базовими принципами: інтегрованість в загальну систему менеджменту, цілепокладання, вимірювання показників, процесний підхід.

В цілому сучасні світові тенденції в сфері вирішення екологічних проблем свідчать про зростання значущості серед підходів, що забезпечують зниження негативного впливу

на навколишнє середовище, таких, які передбачають впровадження не тільки різних технологічних заходів в рамках формування інноваційної економіки, а й впровадження нових методів екологічної політики на різних рівнях управління, в тому числі на рівні підприємств. Дотримання даними тенденціям могло б сприяти посиленню екологічної відповідальності підприємств і формування їх позитивного «зеленого» іміджу.

Список використаних джерел

1. Суть екологічного менеджменту. URL: https://pidru4niki.com/15100111/menedzhment/sut_ekologichnogo_menedzhmentu
2. Адміністративно-нормативні інструменти екологічного менеджменту. URL: https://pidru4niki.com/ekologiya/administrativno-normativni_instrumenti_ekologichnogo_menedzhmentu
3. Механізми та інструменти реалізації і екологічного менеджменту. URL: https://studopedia.su/1_8726_mehanizmi-ta-instrumenti-realizatsii-i-ekologichnogo-menedzhmentu.html

Мех В. В., здобувач вищої освіти 4 курсу, група ПМ-171
Науковий керівник - **Пономаренко С. І.**, к.е.н., доцент,
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

РОЗРОБКА СИСТЕМИ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ПІДПРИЄМСТВА

У межах системи управління персоналом в якості ключового стратегічного інструменту підвищення ефективності роботи підприємств в сучасних умовах пропонується використання концепції «корпоративної культури». При цьому поняття корпоративної культури виражає вартості, норми, установки, які впливають на управлінські рішення, дії та поведінку персоналу підприємства або членів будь-якої організації [4, с. 113].

Корпоративна культура установи або організації визначає шлях їх розвитку у сфері управління персоналом. Вона є унікальною та неповторною, їй притаманні ті чи інші особливості. Дослідження з цього питання доводять, що немає установ з однаковою корпоративною культурою, проте можуть використовуватися подібні методи, способи, засади для формування та розвитку корпоративної культури [1, с. 32].

В умовах глобалізації бізнесу провідні компанії світу дотримуються принципів сталого розвитку, що надає можливість їм забезпечити реалізацію збалансованості між екологією, економікою, соціальною сферою та дотримання зобов'язань перед працівниками, постачальниками, інвесторами, муніципалітетами, що відображається через корпоративну соціальну відповідальність [7, с. 108].

Корпоративна культура підприємства виникає в момент його створення та існує у будь-якій компанії, незалежно від її розмірів, видів діяльності, форми власності тощо. Вона має внутрішню орієнтацію, але при цьому зовнішні агенти підприємства можуть фіксувати її особливості. Вона проявляється у організаційній поведінці персоналу та розвивається синхронно із еволюцією персоналу та його ставленням до місії, цілей, стратегії та інструментів її реалізації [6, с. 94].

Критерії формування корпоративної культури сучасної організації: сучасна організація діяльності з матеріальними та духовними складовими культури; гармонійна організація, в якій окремі елементи культури за рівнем свого розвитку, спрямованістю,